

Uit de collectie gelicht (1)

Schilderij landhuis Pavia

In deze nieuwe rubriek worden twee bijzondere objecten uit de rijke, veelzijdige collectie van het Zeister Historisch Genootschap besproken.

Nelleriek Boucher, lid van de tentoonstellingscommissie, schrijft over het grootste schilderij in ons depot en Fred Steensma over de voorzittershamer van de Oranjevereniging Zeist.

NELLERIEK BOUCHER

Onlangs kreeg onze stichting weer de beschikking over een schilderij, dat ooit in bruikleen is gegeven aan de vorige eigenaars van het huis Pavia. Nu het schilderij weer 'thuis' is, is een korte toelichting op zijn plaats.

Het schilderij toont de buitenplaats

Landhuis Pavia, olieverf op doek, r.o. gesigneerd J.Schwartz en gedateerd 1869. Niet zichtbaar op de foto is de fraaie, vergulde schilderijlijst.

Pavia - de enige buitenplaats aan de Laan van Beek en Royen - gebouwd "in de achtertuin" van het huis Hoog Beek en Royen aan de Dribergseweg. Pavia werd rond 1860 gebouwd voor het echtpaar Pauw van Wieldrecht-Voombergh.

Aletta Cornelia Anna (1828-1913) was de middelste dochter van Albert Voombergh en Agnes van Loon, die kort na 1825 de buitenplaats Hoog Beek en Royen hadden gesticht. Vanaf 1830 bracht de familie Voombergh met hun drie dochters de zomers in Zeist door.

Toen Anna 23 jaar was, in 1851, stierf haar vader. In 1855 trouwde ze met Mr. Mattieu Christiaan Hendrik ridder Pauw van Wieldrecht (1816-1895). In 1860 of 1861 vond de afsplitsing plaats van het terrein van Hoog Beek en Royen ten behoeve van de aanleg van een nieuwe buitenplaats. Het jonge paar woonde op Sparrenheuvel naast Hoog Beek en Royen tot Pavia rond 1863 was voltooid. Rond het huis werd een fraai park in Engelse landschapsstijl aangelegd door J. Copijn. Op ons schilderij is de toestand zes jaar

na de aanleg weergegeven.

In 1868 lieten Anna en haar man zich portretteren door J. G. Schwartz. Het is bijzonder dat zij hem daarna ook de opdracht gaven voor een portret van hun nieuwe, prachtige buitenplaats.

Johann Georg Schwartz (1814-1874) was in Amsterdam geboren. Als kind woonde hij in de V.S., in Philadelphia. Zijn opleidingstijd bracht hij dan ook door in Boston, daarna in Dusseldorf, waarna hij zich in 1846 in Amsterdam vestigde. Zijn vaardigheid in het portretschilderen gaf hem in zijn tijd een redelijke bekendheid: in vele Nederlandse musea kan men werk van zijn hand aantreffen. Ook toen al was hij geen onbekende van de familie, want ter gelegenheid van het 25-jarig huwelijk van het echtpaar Voombergh-Van Loon portretteerde hij de drie dochters Anna, Constance en Henriëtte in 1846 ten voeten uit. Johann Georg was de vader en de leraar van de nu veel bekendere Thérèse van Duyl- Schwartz.

Johann G. Schwartz schilderde Pavia van de zuidkant, zoals het over de slingerdijk gezien, stralend afstak tegen het groen van het nieuwe park. Opvallend is de kleur van het gepleisterde pand: een lichte oranje-roze gevel met bruin raamhout (kozijnen en roeden). Duidelijk is de veranda te onderscheiden (de huidige serre is pas in 1913 toegevoegd). Het dak van de driekantige uitbouw wordt bekroond met een z.g. piron. De huidige, kleinere bekroning met windwijzer vervangt het origineel. Op de hoeken ziet men sierschalen staan, die nu verdwenen zijn.

Na de dood van haar man bleef Anna tot haar overlijden in 1913 op Pavia wonen. Omdat zij haar deel van de Zeister bossen had opengesteld voor het publiek werd er in 1916 ter harer nagedachtenis een bank geplaatst bij de hertenkamp.

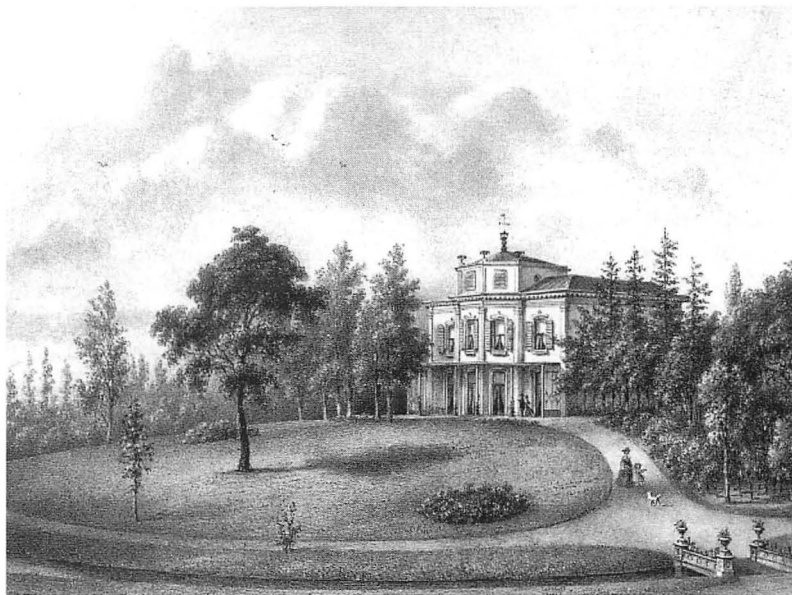
De terreinen rond Pavia zijn sinds 1984 eigendom van de stichting Het Utrechts Landschap. Het huis met het park, waarin de duiventil en de brug karakteristieke

elementen vormen, is in 1999 aangewezen als beschermde buitenplaats. Zo kunnen we hopelijk tot in lengte van jaren genieten van dit prachtige huis, dat 136 jaar geleden zo fraai werd afgebeeld door J.G. Schwartze.

Bronnen en literatuur

De auteur heeft inzage gehad in het onderzoek naar de bouwgeschiedenis van Pavia, dat t.b.v. de verbouwing en restauratie is gedaan door het Bureau voor Bouwhistorie en Architectuurgeschiedenis te Utrecht in 2004.

- R. Blijdenstein, Zeist, Groei en Bouw; Huis ter Heide, Lyceumkwartier en Austerlitz, Zeist, 1984.
- C.L. van Groningen, De Utrechtse Heuvelrug, De Stichtse Lustwarande, Buitens in het groen, Zwolle/Zeist, 1999.
- Hoog Beek en Royen, Korte geschiedenis van een buitenplaats, uitgegeven t.g.v. de Manifestatie Historisch Interieur 2001 en de Open Monumentendag 2001 door F. van Lanschot Bankiers N.V. en het Zeister Historisch Genootschap Van de Pollstichting, 2001.

Litho van Pavia, door P.J. Lutgers in 1869 uitgegeven.

COLLECTIE ZHG